

Универзитет уметности у Београду
Факултет ликовних уметности
Париска 16, Београд
Наставно – уметничком – научном већу

УНИВЕРЗИТЕТ УМЕТНОСТИ
ФАКУЛТЕТ ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ

бр. 20/18
273 2026 год.
БЕОГРАД

Извештај Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

**„Вештачка интелигенција: креатор или плагијатор
-изложба цртежа и компјутерски генерисаних слика“**

кандидаткиња Јована Субашић

Наставно – уметничко – научно веће Факултета ликовних уметности у Београду је на 255. седници одржаној 04. 03. 2026. године, усвојило Комисију за за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта **„Вештачка интелигенција: креатор или плагијатор -изложба цртежа и компјутерски генерисаних слика“**, кандидаткиње Јоване Субашић, у саставу:

1. др. Саша Радојчић, редовни професор, Факултет ликовних уметности Београд
2. др ум. Владимир Милановић, ванредни професор, Факултет ликовних уметности Београд
3. др ум. Никола Велицки, доцент, Факултет ликовних уметности Београд
4. др ум. Елда Станковић, доцент, Факултет применјених уметности Београд
5. др ум. Владимир Вељашевић, редовни професор, Факултет ликовних уметности Београд, ментор

Комисија доставља Наставно – уметничком – научном већу Факултета ликовних уметности следећи извештај:

Биографија докторанда и списак уметничких радова

Јована Субашић рођена је 1997. године у Београду. Основне академске студије завршила је 2020. године, а мастер академске студије 2021. године на графичком одсеку Факултета ликовних уметности у Београду. Где је, исте године, уписала и докторске студије.

Активна је у области илустрације, али и графичког дизајна, у оквиру којих је остварила сарадњу са Машинским факултетом Универзитета у Београду и Министарством спољних послова Републике Србије. Поред рада у области илустрације, провела је три године као истраживач на графичком одсеку Факултета ликовних уметности у Београду. Добитница је признања Универзитета уметности у Београду за најбољег дипломираног студента Факултета ликовних уметности у школској 2020./2021. години, као и награде за графику „Бошко Карановић” Факултета ликовних уметности 2019. године.

Радове је излагала на бројним националним и међународним изложбама, међу којима су Мајска изложба графике (Графички колектив), Јесења изложба УЛУС-а „5+: Преко граница изванредности” (Уметнички павиљон „Цвијета Зузорић”), Тријенале цртежа и мале пластике “Брисање” (Уметнички павиљон „Цвијета Зузорић”), UNDER PRESSURE – изложба радова студената графике докторских студија (Графички колектив), Четврто међународно тријенале графике (УЛУС), Изложба графике малог формата (Графички колектив), Изложба наставничких и студентских радова у организацији Уметничке академије у Вроцлаву и многе друге.

Учесница је међународних пројеката „NATURE IS MY HOMELAND” у организацији Академије „Јан Матејко“ из Кракова и „PLAYING NARRATIVES” у организацији СГА и ЕУ.

Самосталне изложбе:

Вештачка интелигенција - креатор или плагијатор, Галерија Графички колектив, Београд, 2026.

Вештачка интелигенција - креатор или плагијатор (први део), Блок Gallery, Београд, 2025.

Изложба радова студената генерације Универзитета уметности у Београду 2021./2022. галерија ФЛУ, Београд, 2021./2022.

Награде и признања:

Награда Универзитета уметности у Београду - Студент генерације / најбољи дипломирани студент Факултета ликовних уметности 2020./2021.

Похвала жирија на изложби „Мала графика” у галерији „Ла Виста” у Новом Саду 2021.

Награда за графику „Бошко Карановић” Факултета ликовних уметности у Београду 2019.

„Златни Б.У.С” награда за најбољи стрип и карикатуру Културног центра „Рибница” у оквиру “Стреет Арт” фестивала 2015.

Друга награда на конкурс „Кесу одбаци, осмех набаци” Министарства омладине и спорта 2015.

Груписне изложбе:

2025.

Мала графика 2025. Галерија Графички колектив, Београд
Мајска изложба графике београдског круга 2024. Графички колектив, Галерија Графички колектив, Београд
Вештачка интелигенција - креатор или плагијатор (први део), Блок Gallery, Београд

2024.

Мала графика 2024. Галерија Графички колектив, Београд
Тријенале цртежа и мале пластике-“Брисање”, Уметнички павиљон „Цвијета Зузорић“, Београд
Јесења изложба УЛУС-а 2024. „5+: Преко граница изванредности“, Уметнички павиљон „Цвијета Зузорић“, Београд
Мајска изложба графике београдског круга 2024. Графички колектив, Галерија Графички колектив, Београд

2023.

Мала графика 2023. Графички колектив, Галерија Графички колектив, Београд
Мала Графика - Нови Сад 2023. Галерија Шок Задруге, Нови Сад
„UNDER PRESSURE ”- изложба радова студената докторских студија Факултета ликовних уметности, Галерија Графички колектив
Мајска изложба графике београдског круга 2023. Графички колектив, Галерија Графички колектив, Београд

2022.

Мала графика 2022. Графички колектив, Галерија Графички колектив, Београд
Мајска изложба графике београдског круга 2022. Графички колектив, атерија Графички колектив, Београд

2021.

Мала графика 2021. Графички колектив, Галерија Графички колектив, Београд
Ех Либрис” 2021. Галерија Меандер, Апатин
51. ЗЛАТНО ПЕРО БЕОГРАДА, Међународно бијенале илустрације 2021. Конак књегине Љубице, Београд
“NATURE IS MY HOMELAND” 2021. изложба цртежа и слика Галерија АСП, Краков
Мајска изложба графике београдског круга 2021. Графички колектив, Галерија Графички колектив, Београд
Мала графика- Нови Сад 2021. галерија “Ла Виста“, Нови Сад (похвала жирија)

2020.

У Нојевој барци – Мала графика 2020./2021. Графички колектив, галерија ФЛУ, Београд
Мајска изложба графике београдског круга 2020. Графички колектив (онлајн изложба)
Четврто међународно тријенале графике 2020. УЛУС, (ВИР(Т)УЕЛНИ УЛУС, онлајн изложба)

2019.

Изложба награђених радова студената ФЛУ 2018./2019. галерија ФЛУ, Београд (награда за графику „Бошко Карановић“)

Мајска изложба графике београдског круга 2019 . Графички колектив, галерија УЛУС-а, Београд

„Take away графика“ , Галерија Центра за графику, ФЛУ, Београд

Графика и цртеж, културна станица СВИЛАРА, Академија уметности, Универзитет у Новом Саду

20. Бијенале студентског цртежа Србије, Дом културе “Студентски град”, Београд

Prints from The Faculty of Fine Arts in Belgrade, Concrete Gallery, Вроцлав

2016.

БЕОКУЛИС, Математичка гимназија, Београд

2015.

„Стреет Арт“ Фестивал, Културни центар Рибница, Краљево

„Кесу одбаци осмех набаци“ Еколошка дисциплина, Министарство омладине и спорта, Београд

Радови изложени у оквиру презентације докторског уметничког пројекта:

БИРБ 05, дигитални цртеж, 65,21 x 94 цм, 2023.

БИРБ 017, дигитални цртеж, 65,21 x 94 цм, 2024.

БИРБ 032, дигитални цртеж, 65,21 x 94 цм, 2024.

БИРБ 058, дигитални цртеж, 65,21 x 94 цм, 2024.

БИРБ 064, дигитални цртеж, 65,21 x 94 цм, 2024.

БИРБ 068, дигитални цртеж, 65,21 x 94 цм, 2024.

БИРБ 05 АИ, компјутерски генерисана слика, 65,21 x 94 цм, 2024.

БИРБ 017 АИ, компјутерски генерисана слика, 65,21 x 94 цм, 2024.

БИРБ 032 АИ, компјутерски генерисана слика, 65,21 x 94 цм, 2024.

БИРБ 058 АИ, компјутерски генерисана слика, 65,21 x 94 цм, 2024.

БИРБ 064 АИ, компјутерски генерисана слика, 65,21 x 94 цм, 2024.

БИРБ 068 АИ, компјутерски генерисана слика, 65,21 x 94 цм, 2024.

BBY BLUE, дигитални цртеж, 75 x 70 цм, 2024.

BBY GREEN, дигитални цртеж, 75 x 44 цм, 2024.

BBY YELLOW, дигитални цртеж, 75 x 56 цм, 2024.

BBY ORANGE, дигитални цртеж, 75 x 65 цм, 2024.

BBY PURPLE, дигитални цртеж, 75 x 75 цм, 2024.

BIG BIRB, дигитални цртеж, 200 x 150 цм, 2024.

BBY BLUE АИ, компјутерски генерисана слика, 60 x 70 цм, 2024.

BBY GREEN АИ, компјутерски генерисана слика, 75 x 52 цм, 2024.

BBY YELLOW АИ, компјутерски генерисана слика, 75 x 48 цм, 2024.

BBY ORANGE АИ, компјутерски генерисана слика, 75 x 60 цм, 2024.

BBY PURPLE AI, компјутерски генерисана слика, 75 x 75 цм, 2024.

BIG BIRB AI, компјутерски генерисана слика, 170 x 140 цм, 2024.

1. Скица и сториборд оригиналног стрипа обима 72 стране, дигитални цртеж.
2. Више од 500 компјутерски генерисаних слика насталих у периоду 2023. и 2024. године.
3. **Серија радова:**
 - „Бирб“ табла 1, дигитални цртеж/графика, 72 x 52цм 2022.
 - „Бирб“ табла 2, дигитални цртеж/ графика, 72 x 52цм 2022.
 - „Бирб“ табла 3, дигитални цртеж/графика, 72 x 52цм,2022.
 - „Бирб“ табла 4, дигитални цртеж/ графика, 72 x 52цм,2022.
 - „Бирб“ табла 5, дигитални цртеж/графика, 72 x 52цм ,2023.
 - „Бирб“ табла 6, дигитални цртеж/ графика, 72 x 52цм 2023.(прва верзија стрип-табли за излагање)
4. “Триптих „Кос – однеће ти нос“ сегменти из стрипа – истраживање визуелног идентитета , дигитални цртеж/графика, 96x52цм 2023.
5. **Серија графика:**
 - БИРБ 1, ситоштампа, 15 x 15 цм, 2022.
 - БИРБ 2, ситоштампа,15 x 15 цм, 2022.
 - БИРБ 3, ситоштампа, 15 x 15 цм, 2022.
 - БИРБ 4, ситоштампа, 15 x 15 цм, 2022.
 - БИРБ 5, ситоштампа, 15 x 15 цм, 2022.
6. **Диптих:**
 - БИРБ 1, ситоштампа, 100 x 70 цм, 2022.
 - БИРБ 2, ситоштампа, 100 x 70 цм, 2022.
7. **Серија графика:**
 - Љутита машина, ситоштампа, 12 x 12 цм, 2021.
 - Авион-камион, ситоштампа, 15 x 15 цм, 2021.
 - Екокоптер,ситоштампа, 15 x 15 цм, 2021.
 - Све своје са собом носим, ситоштампа, 15 x 15 цм, 2021.
8. Серија дигиталних цртежа и цртежа тушем и пером насталих у периоду од 2021. до 2022. године. Подразумевају истраживање дизајна карактера и окружења.

Опис и детаљна анализа докторског уметничког пројекта

Докторски уметнички пројекат под називом „ Вештачка интелигенција: креатор или плагијатор -изложба цртежа и компјутерски генерисаних слика “ кандидаткиње Јоване Субашић састављена је од две целине повезане пројектним задатком, уметничку – изложба дигиталних графика великог формата, цртежа као предлогака за дигитално генерисане слике и теоријску – писани рад, који прати и успоставља међусобну релацију са практичним делом овог пројекта. Ова два сегмента докторског уметничког пројекта дају потпуни увид у све аспекте теоријског, поетског и стваралачког дела овог пројекта. Уметнички део пројекта је резултирао изложбом дигиталних графика, цртежа и ликовних приказа насталих коришћењем различитих платформи за генерисање слика, у галерији Графички колектив Београд у периоду 23.02 до 07.03. 2026 године, док писани део рада пружа увид у уметничке и теоријске методе и резултате истраживања у оквиру предложене теме.

Јована Субашић припада млађој генерацији уметника непосредно упућених на дигиталне технологије и истраживања у оквиру различитих апликација и платформи на бази вештачке интелигенције. У том све ширем и актуелнијем простору Јована Субашић проналази простор за испитивање нових могућности и њихове границе. Компарацијом два поља уметничког деловања, оригиналним цртежима изведеним у различитим класичним ликовним техникама и њиховим преношењем и модификовањем кроз генеричке¹ АИ¹ алате разматра различите уметничке квалитете, однос према оригиналности самог уметничког дела и редефинисање истог.

Теоријски део пројекта дефинише и анализира утицај генеративних модела на поље уметности. Овај сегмент бави се начином рада вештачке интелигенције, начином на који та технологија учи и начином на који генеративни модели производе визуелни садржај. Анализира стваралаштво савремених уметника који у свом уметничко-истраживачком раду активно примењују нове технологије, као и положај уметника на чији рад утиче развој поменутих технологија. Сходно томе разматра и питање да ли су генеративни модели алат у служби стваралаштва или претња аутентичности? Кроз поистовећивање уметничког рада и машинских процеса разматра се и питање положаја уметника и значаја аутентичног уметничког израза. Ова тема природно се надовезује на неке анахроне или рециклиране филозофске теорије као и актуелне социолошке феномене. Истраживање се у једном сегменту бави контрадикторностима савременог дурштва, слободама и идеализованим представама потрошачке културе. Такође, у теоријском делу овог рада битан сегмент чини и разматрање правног аспекта употребе генеративних алата као и дефинисање уметника и његовог рада у овој сфери нерегулисаних ауторских права. Примарно ради се о недостатку законске регулативе која регулише употребу генеративних модела у уметничкој пракси, али и других последица по друштво у целини, као и начина заштите аутентичног ликовног израза, што овом докторском уметничком

¹ АИ (AI) – Artificial intelligence скраћеница за енг. тј. Вештачка интелигенција

пројекту даје извесну дозу активизма и потврђује кандидаткињино присуство у широј онлине заједници аутора суочених са овом проблематиком.

Практични део овог пројекта подразумева упоређивање личног стваралачког приступа, конкретно илустрација и стрип табли, са резултатом добијеним путем употребе технологије генеративне вештачке интелигенције. Овај сегмент рада је посебно детаљно објашњен, наводећи софтвер и апликације које су коришћене, као и цео процес рада са појединим алатима. Овде се ради о једноставном експерименту, поређењем личног стваралачког процеса и коришћења генеративне технологије на истом уметничком пројекту. Овај рад преиспитује могућности напредне технологије кроз опонашање везано за базе података, и подобности таквог алата за стварање аутентичног уметничког дела. Радови изведени у аналогним и дигиталним техникама, представљају упоредну анализу резултата добијених у процесу истраживања.

Значај и допринос докторског уметничког пројекта у одређеном пољу уметности

Докторски уметнички пројекат кандидаткиње Јоване Субашић представља аутентично истраживање актуелног проблема, који се надовезује на развијање личне поетике и уметничке праксе. Конкретна идеја рада и њено представљање у оквиру писаног дела рада, представља уједно и својеврсну документацију проблематизације вештачке интелигенције првенствено кроз призму уметничке праксе, али и кроз друге повезане аспекте. Наведени докторски уметнички пројекат, значајан је као представа особене идеје и изведеног рада, који је континуиран, сложен, личан и самим тим препознатљив оригиналан у оквиру пољу истраживања. Јована Субашић је успела да поред актуелне теме у оствареном раду да и свој личан печат и потврди активистички став у оквиру шире заједнице.

Циљ писаног рада јасно одређује проблемски задатак, полазну идеју као и референтну теоријску грађу која пружа увид у уметничку и теоријску методологију и истраживања унутар предложене теме. Концептуално и медијско повезивање различитих начина визуелног изражавања Јована Субашић реализовала је кроз све сегменте и аспекте свог рада. Уметнички пројекат је остварен самосталном изложбом на којој је јавности представљен циклус дигитално генерисаних приказа, као и цртежа, илустрација и стрип табли коришћених као предлошци за даљу обраду и штампу. На изложби се јасно сагледава вишеслојност феномена употребе генеричких платформи у пољу ликовних уметности и остваривања својеврсног личног уметничког израза.

Оцена остварених уметничких резултата докторског уметничког пројекта

Основно питање или полазна тачка истраживања овог докторско уметничког пројекта је имплементација генеративних модела у уметност или имплементација уметности у генеративне моделе. Шта је суштина овог феномена у контексту уметничког стваралаштва? Јована Субашић је уметница активна на различитим платформама, чије

стваралаштво махом спада у категорију дигиталне уметности, па је сходно својој уметничкој пракси упућена на масовну потражњу и популаризовање генеративних технологија. Као одговор уметничке заједнице на овај нови феномен, Јована Субашић формира свој основи концепт и уметничко-теоријско истраживање.

Полазећи од фасцинације и егзистенцијалног страха да ће аутентични ликовни израз бити замењен синтетичким производом, истраживање вештачке интелигенције, њене дихотомије као алата и ствараоца, је потпуно природан наставак уметничког истраживања овог рада, започетог током мастер студија. Положај уметника, као аутора у контексту масовне дигитализације представљен је кроз анализу стваралаштва неколико савремених уметника и професионалца из области креативних индустрија. Проучавањем стваралаштва савремених уметника који у свом раду практикују употребу генеративних алата, кандидаткиња изводи низ закључака критичке природе. Референтни примери уметничких пракси коришћени у овом раду ма како различити у концепцији, јединствени су примери остваривања израза путем нових технологија.

Кроз практичне примере Јована Субашић овим радом поставља више питања него што нуди одговоре на исте. Тако овај докторско уметнички пројекат постаје део веће базе референтних радова за будућа сагледавања овог проблема, а кандидаткиња својим ликовним приказима нуди увид у једну могућу уметнику праксу која балансира између аутентичног уметничког израза и пристајања на готова технолошка решења.

Оцена о испуњености обима и квалитета докторског уметничког пројекта у односу на пријављену тему

Уметничко истраживање реализовано у виду експеримената са генеративном вештачком интелигенцијом је кроз процес извођења уметничких радова поставило практични, теоријски и етички контекст у коме је овај проблем разматран, полазећи од чињенице да генеративни модели не производе дело на начин који то раде уметници. Током овог истраживања, Јована Субашић је у појединим сегментима рада успела да генерише ликовне приказе истоветне оригиналном цртежу, разматрајући питање да ли на тај начин контекстуализовањем у оквиру света уметности генерисана слика постаје уметничко дело.

Процес који је Јована Субашић представила кроз ово уметничко истраживање истакао је значај промена које генеративни модели, као облици вештачке интелигенције, уносе у савремене уметничке праксе. На првом месту то је мултидисциплинарни приступ као кључни предуслов критичког сагледавања социјалних, економских и политичких аспеката друштва. Докторско уметнички пројекат Јоване Субашић је теоријски добро обрађен у свим сегментима рада, а практични део пројекта је кроз све основне хипотезе и закључке доследно пратио реализацију ликовних радова, што је за јавност било представљено на изложби под називом „ Вештачка интелигенција: креатор или плагијатор-изложба цртежа и компјутерски генерисаних слика “ у Графички колектив Београд у периоду 23.02 до 07.03. 2026 године

Критички осврт

Докторско уметнички пројекат „ Вештачка интелигенција: креатор или плагијатор-изложба цртежа и компјутерски генерисаних слика “ је теоријско-уметничко истраживање које потенцијално представља основу развоја низа пројеката који ће обухватити истраживања аутентичног уметничког израза, положаја човека у контексту технолошког развоја и етичких пракси при коришћењу вештачке интелигенције у уметности. Неминовни помаци у развоју генеративне технологије ће засигурно проузроковати настанак нових погледа на уметност, а утицај вештачке интелигенције на уметнички израз је врло специфичан феномен, који може да има елементе који намеће преиспитивање досадашњих уметничких пракси, па и аутентичних уметничких израза. Генеративна уметност у овом контексту постаје симболичка, а њена формална аутономија бива скрајнута како би отворила простор за тумачење положаја уметника у савременом друштву, о природи личног уметничког израза, односа човека и технологије. Сам ликовно поетски израз овде постаје секундаран, пребацујући фокус на технолошке могућности. Рад Јоване Субашић је у великој мери ослоњен на искуства савремених уметничких пракси, са великом дозом скепсе пратећи феномен који се мења и развија у реалном времену њен рад постаје део корпуса велике базе података који већ у настајању постају архивирани документи историјата овог проблема.

Закључак комисије

Докторско уметнички пројекат „ Вештачка интелигенција: креатор или плагијатор-изложба цртежа и компјутерски генерисаних слика “, кандидаткиње Јоване Субашић је јасно заокружена и остварена целина теоријског и уметничког рада. Писани део рада је јасно конципиран и детаљно објашњен у сваком сегменту. Коришћена референтна литература као и сви *online* извори упућују на кандидаткињино добро познавање материје којом се бави. Ликовни део овог пројекта доследно прати теоријску основу, изведен је прецизно и педантно, и пружа увид у целовито уметничко истраживање.

На основу наведеног комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта под називом „ Вештачка интелигенција: креатор или плагијатор-изложба цртежа и компјутерски генерисаних слика “, кандидаткиње Јоване Субашић. сматра да је пројекат одговорио захтевима и постављеним циљевима. Комисија предлаже Наставно-

уметничком већу Факултета ликовних уметности у Београду да прихвати извештај комисије и проследи Сенату Универзитета уметности у Београду на даље усвајање и покретање процедуре за његову одбрану.

Београд, 24. 03. 2026. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

др. Саша Радојчић, редовни професор
Универзитет уметности у Београду,
Факултет ликовних уметности

др ум. Владимир Милановић, ванредни професор
Универзитет уметности у Београду,
Факултет ликовних уметности

др ум. Никола Велицки, доцент
Универзитет уметности у Београду,
Факултет ликовних уметности

др ум. Елда Станковић, доцент
Универзитет уметности у Београду,
Факултет примењених уметности

др ум. Владимир Вељашевић, редовни професор, (ментор)
Универзитет уметности у Београду,
Факултет ликовних уметности

**ОЦЕНА ИЗВЕШТАЈА
О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ
ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА / ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

На основу Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду и налаза у извештају из програма iThenticate којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације „ Вештачка интелигенција: креатор или плагијатор -изложба цртежа и компјутерски генерисаних слика “, ауторке Јоване Субашић, констатујем да утврђено подударање текста износи 17 %. Овај степен подударности последица је већег броја цитата, личних имена, библиографских података о коришћеној литератури, тзв. општих места и података, што је у складу са чланом 9. Правилника.

На основу свега изнетог, а у складу са чланом 8. став 2. Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду, изјављујем да извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

24. 03.2026. године

др ум. Владимир Вељашевић, редовни професор, ментор